

Šta znače zahtevi za autokefalnost pravoslavne crkve u Crnoj Gori

KAD ATEISTI VODE CRKVENA POSLA

piše:
dr Miroljub Jevtić

Niko ne poriče činjenicu da Crna Gora ima pravo na samoopredeljenje do otcepljenja, i da se legalno i legitimno može izdvojiti ako to narod Crne Gore ikad bude poželeo. Ali, problem je u nečem drugom, a ne u prostom pravu. Kako se moglo desiti da deo srpskog naroda koji je vekovima prolivao krv da bi se ujedinio sa ostalim Srbima, sad odjednom želi da ode od njih. Kako se moglo dogoditi da oni kojima su dedovi do 1945. bili Srbi, sad tvrde da su Crnogorci. I ne samo to, nego i da im dedovi nisu znali šta su po nacionalnosti. Zagovaranje autokefalne crnogorske pravoslavne crkve, jedna je od poluga politike otcepljivanja i izdvajanja

Svaka autokefalija vezana je s politikom. Uzdizanje arhiepiskopije na rang patrijaršije, u vreme cara Dušana, bilo je političko pitanje. Ali, uvek se radilo o sprezi naroda, sveštenstva i države, i ta sprega je zahtev za samostalnošću postavljala težeći državnoj nezavisnosti. U Crnoj Gori stvar je drugačija.

Mitropoliti i sveštenstvo su protiv takve akcije i nju zahtevaju isključivo laici, koji teško uspevaju da joj pruže makar i najmanji privid crkvenog legitimiteta

U krizi koja potresa celokupni srpski narod jedna od najznačajnijih, ako ne i najznačajnija činjenica jeste secesionizam u jednom delu stanovništva Crne Gore. Jer, nije čudno ako se secesionizam ispolji kod sasvim inorodnih naroda kakvi su Šiptari ili Mađari, ili kod dela srpskog naroda koji se islamizovao i tako promenio svoje svetonazore. Ali, čudno je ako se secesionizam javi tamo gde ga niko ne bi smeo očekivati - u delu naroda koji se oduvek smatrao bastionom kolektiviteta, kakva je uvek za srpski narod bila Crna Gora.

Njegoševa stolica iz Biljarde: Kako ateista da postane vladika i sedne na Njegoševo mesto?

Za sam početak nije zgoreg pomenuti kako su se Crnogorci vazda smatrali Srbima i da su to bili, nikako ne sme da utiče na drugu - da je pored srpskog identiteta narod na prostoru Crne Gore rano stekao svoju državu koja je zajedno sa Srbijom bila priznata još na Berlinskom kongresu 1878. godine.

Zemljopis knjaževine Crne Gore za III razred osnovne škole, Cetinje 1899. str. 34, 35, 36 ovde citirano prema Ogledalu, listu iz Podgorice: "U Crnoj Gori žive sve sami čisti i pravi Srbi koji govore srpskim jezikom, a ima ih oko 300.000. Većinom su pravoslavne vjere, a ima nešto malo rimokatoličke i muhamedanske vjere, ali treba znati da smo svi srpskoga porijekla i srpske

narodnosti". Znači, jasno se vidi da se ovde radi o naciji a ne o veri. To je, uostalom, jasno jer je u pitanju 1899, kada je Crna Gora moderna država i bez ikakve fizičke veze sa Srbijom od koje je deli turska vlast u Raškoj oblasti i na Kosmetu.

Pitanje crkve neodvojivo od pitanja crnogorske države

Zbog nacionalne istovetnosti narod Crne Gore je zajedno sa narodom Srbije, posle I svetskog rata ušao u zajedničku državu i Crna Gora je u SFRJ, a i sada u SRJ, priznata kao ravnopravni činilac, te kao takav ima pravo na samoopredeljenje do otcepljenja. Znači da se može odvojiti od Jugoslavije. Ta činjenica je sasvim legalna i legitimna i nema nikog normalnog ko odriče takvo pravo narodu u Crnoj Gori, ako on to ikada bude poželeo. Ali problem je u nečemu sasvim drugom, a ne u prostom pravu. Kako se moglo desiti da deo naroda, koji je vekovima prolivao krv da bi se ujedinio sa ostalim Srbima, sada odjednom želi da od njih ode? I, što je posebno važno, kako se moglo desiti da oni koji su, odnosno čiji su dedovi još 1945. godine bili Srbi, sada tvrde da su Crnogorci. I ne samo to nego i da im dedovi nisu znali šta su po nacionalnosti? Taj fenomen je sigurno najznačajniji od svih koji su vezani za srpsko nacionalno pitanje u HH veku i to zahteva interdisciplinarni pristup više nauka: politikologije, sociologije, etnopsihologije itd.

Ako se uvaži tvrdnja da je crnogorska crkvena samostalnost na silu ukinuta, onda se mora pitati: a šta je sa Bokom? Ovo područje nije pre Prvog svetskog rata bilo u sastavu Crnogorske mitropolije, već je Boka bila episkopija, što znači - puna crkva. I kao episkopija se samostalno uključila u sastav Srpske pravoslavne crkve. Srpski forum Boke jasno postavlja zahtev za otcepljenje od crnogorske crkve, ako se ona otcepi od srpske.

Ako se prati štampa, najpre ona koja je otvoreno na strani političkih stranaka koje zagovaraju otcepljenje Crne Gore, pa zatim i sva ostala, videće se da se u njima otvoreno zagovara stvaranje autokefalne crkve kao jedne od značajnijih poluga otcepljenja crnogorske države. Tako npr. ako se pogleda "Monitor", nedeljnik koji zagovara opciju "Liberalnog saveza", najjače secesionističke stranke u Republici, videće se da skoro u svakom broju ima tekstova ili pisama čitalaca gde se zagovara stvaranje autokefalne crkve kao poluge nezavisne države. Tako u jednom tekstu izričito stoji: "... pitanje nacije tako i ovo pitanje crkve neodvojivo je od pitanja crnogorske države. Negiranjem jednog ili drugog negira se u stvari Crna Gora" i dalje "crnogorska država i srpska crkva u njoj, tu ne može biti jedinstva već samo sukoba... Taj sukob može biti razriješen tako što će ovo biti Crna Gora, narod crnogorski i crkva crnogorska, ili ih u protivnom neće biti. Ako ostane srpska crkva, Srbi iz Crne Gore i srpska Sparta, onda je tu jasan epilog".

Prema tome, prvi i najvažniji zaključak koji se iz ovoga jasnog i rezolutnog stava može izvući jeste da je pitanje autokefalnosti crkve u Crnoj Gori, onako kako je postavljaju ljudi čije stavove reprezentuje "Monitor", pre svega pitanje države tj. samostalne države Crne Gore i Crnogoraca kao autohtonog i nesrpskog naroda. A samim tim se vidi da je ovo pitanje primarno političko i da je mešanje crkve samo paravan koji treba da ojača legitimitet političkom pokretu čiji je cilj otcepljenje. To se posebno vidi iz činjenice da ljude, koji se bore za ostvarivanje autokefalne crkve u Crnoj Gori uopšte ne karakteriše nikakav odnos prema pravoslavlju, osim indiferentnosti. Tako predsednik "Liberalnog saveza Crne Gore" gospodin Slavko Perović za sebe kaže da je ateista.

Crkva raščinjenih sveštenika

Da bi stvari bile jasne, valja istaći da pitanje autokefalije, onako kako se razvijalo u okviru pravoslavne crkve, nikada nije bilo samo crkveno pitanje. Tačnije rečeno, nikada se zahtev za autokefalnošću jedne pomesne crkve nije svodio isključivo na eklesiološke razloge, već je bilo vezano i sa politikom. Tako je pitanje autokefalnosti Srpske crkve u Srednjem veku bilo vezano za priznavanje nezavisnosti države. Uzdizanje arhiepiskopije na rang patrijaršije za vreme cara Dušana bilo je i političko pitanje. Ali uvek se radilo o sprezi crkve na određenom području, znači

sveštenstva, vernog naroda i države koji su, tražeći autokefalnost, težili učvršćivanju državne nezavisnosti. Prema tome, određena političnost u zahtevu za autokefalijom nije sporna. Ali, ovde se vidi da se radi o drugačijoj činjenici; da je sve sveštenstvo na području Crne Gore zajedno sa poglavarom-mitropolitom protiv autokefalije. Proizlazi da nju zahtevaju samo laici.

Iz citiranog stava iz Monitora vidi se da pokretači zahteva za autokefalijom to i ne negiraju, pa ovaj naš zaključak nije nikakvo otkriće, on je jednostavno samo uvod u razjašnjenje problema i ukazivanje zašto se mi bavimo ovom temom. Svesni činjenice da uprkos otvoreno političkim namerama samo pozivanje na autokefaliju mora imati i neko crkveno pokriće, predstavnici otcepljenja nastojali su da svojoj akciji daju kakav-takav crkveni legitimitet. U tom smislu potražili su pomoć sveštenstva, a pošto je u Crnoj Gori među sveštenicima nisu našli, podršku su potražili na strani. Jedan arhimandrit Američke pravoslavne crkve, rodom iz Crne Gore, pristao je da kao sveštenik prihvati da da crkveni legitimitet ovoj operaciji. On je, međutim, kao pripadnik jedne druge crkve kanonski nenadležan i zbog ove akcije ga je njegova crkvena uprava raščinila i time mu ukinula sveštenu zvanje.

Valja napomenuti i to, da su Prvog rata, čitava Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Mojkovac, Rožaje, Plav - ogromni deo današnje Crne Gore - bili pod okriljem Prizrenske episkopije. A Kolašin, Podgorica, Bar i Ulcinj takođe su potpadali pod Prizrensku episkopiju sve o proglašenja nezavisnosti Crne Gore. Sve te činjenice, pobornici autokefalije morali bi uzeti u obzir

Poseta ruskog patrijarha Crnoj Gori

Posebno je značajno da do sada, ne samo što se nijedna crkva u svetu nije stavila na stranu pobornika autokefalnosti Crkve u Crnoj Gori nego (što je najvažnije), ni većina vernog naroda tamošnjih eparhija nije podržala ove zahteve. To se veoma jasno videlo prilikom posete patrijarha Ruske pravoslavne crkve Aleksija Drugog koji je u maju 1994. godine posetio Crnu Goru. Prema izveštajima iz štampe na Liturgiji na temeljima hrama Hristovog Vaskrsenja u Podgorici gde se okupilo nekoliko hiljada vernika, svi vernici i sveštenstvo iz Crne Gore su sa odobravanjem slušali i prihvatili gosta iz Rusije koji im je rekao:

"Draga braćo i sestre Crnogorci, deco svete Srpske pravoslavne crkve... Osetili smo, danas, ljubav Crnogoraca prema nama Rusima. Smatramo tu ljubav za biser u vencu bratske ljubavi i duhovnog jedinstva ruskog i srpskog naroda". Pobornici autokefalnosti pokušali su, na poziv svoga prvaka Slavka Perovića za koga smo već rekli da je ateista, da organizuju paralelni miting, ali se, prema izveštajima sa terena okupilo samo oko 50 ljudi. Lider liberala je rekao svojim privrženicima da dostojanstveno dočekaju patrijarha ruskog i uložite mu proteste protiv uzurpatorske Srpske pravoslavne crkve i njene anticnogorske politike... "Jer u našoj državi treba da gradimo hramove Crnogorske pravoslavne crkve", rekao je tada Perović.

Pljevlja, Herceg Novi: granice crnogorske mitropolije

Druga, veoma značajna činjenica vezana za pitanje autokefalnosti crkve u Crnoj Gori, koja takođe ima velike političke posledice, jeste neuvažavanje postojećih granica između eparhija SPC, što bi dovelo do poremećaja i u međudržavnim odnosima sa Republikom Srbijom, ali i Republikom Srpskom. Veliki broj ljudi ne zna da se crkvene granice u SRJ ne poklapaju sa državnim. Tako Mitropolija crnogorsko-primorska-zetsko-brdska i skenderijska, kako se oficijelno zove, ne samo da se ne proteže na celoj teritoriji Crne Gore već administrativno prelazi i državnu granicu sa Albanijom jer ima crkvenu jurisdikciju i nad srpskim življem koji naseljava Skadar. Otuda i naziv Skenderijska. Tačnije rečeno, polagati pravo na celu Crnu Goru u crkvenom smislu znači negirati sadašnju crkvenu podelu koja se u mnogo čemu poklapa i sa etničkim međama. Recimo, područje opštine Pljevlja, koje pripada Crnoj Gori, u crkvenom pogledu nije deo Cetinjske mitropolije već Mileševske. Ista je situacija i sa Zahumskom eparhijom SPC. Ona se proteže i na područje sadašnje

opštine Herceg Novi, tako da deo mora kod NJivica i čitavo zaleđe koje se naslanja na područje Republike Srpske u crkvenom pogledu pripada Zahumsko-hercegovačkoj eparhiji sa sedištem u manastiru Tvrdoš kod Trebinja čiji je kanonski episkop preosvećeni Atanasije Jevtić.

Mada se većina stanovnika Crne Gore, koja pripada pravoslavnoj tradiciji danas izjašnjava kao Crnogorci u nacionalnom smislu, što se mora uvažavati, ne sme se smetnuti s uma da se baš u opštinama Herceg Novi i Pljevlja veliki deo ljudi deklariše kao Srbi. Tako je na popisu 1991. godine broj Srba u opštini Pljevlja iznosio 24,34% ukupnog stanovništva ili 9. 647. U opštini Herceg Novi broj Srba je prema popisu iz iste godine bio 8. 523 ili 30,91%. Prema tome, očigledno je da su svi ovi Srbi, ako su vernici, privrženi SPC, a kako smo videli iz prethodno rečenog ni ostali vernici sa područja Crne Gore, koji se izjašnjavaju kao Crnogorci, nisu ispoljili nikakvu želju za drugačijom crkvenom jurisdikcijom osim one SPC. Prema tome, svako insistiranje na promeni crkvenog stanja na području Crne Gore, koje podrazumeva stvaranje takve crkvene organizacije koja bi uključila Cetinjsku mitropoliju ali i delove drugih eparhija kao što su Zahumska i Mileševska, bilo bi zadiranje u prava ne samo drugih ravnopravnih eparhija već i u nacionalna prava vernika koji se deklarišu kao Srbi. Jer, kako veli vladika cetinjski Amfilohije Radović, "svaka episkopija je puna crkva, ne deo nekog univerzalnog tijela kao što to shvata rimska eklisiologija. Tamo gde je episkop sa sveštenstvom i narodom tamo je saborna (katoličanska) Crkva Božja u svojoj punoći jedinstvena u vjeri i životu i Tajni Pričešća sa svim drugim crkvama Vaseljene".

Posebno je značajno da inicijatori otcepljenja crkve svoju težnju zasnivaju na pretpostavljenoj činjenici da je crkva u Crnoj Gori bila autokefalna za vreme dinastije Petrovića i da je njena samostalnost, protivno volji sveštenstva i naroda, bila nasilno ukinuta posle I svetskog rata.

Boka je bila crkveno nezavisna, pola Crne Gore pripadalo je Prizrenskoj episkopiji

Svi "autokefalisti teže da crkva na celoj administrativnoj teritoriji Crne Gore postane nezavisna jer je, navodno, njena nezavisnost nasilno ukinuta. Ali, pri tome, zanemaruju jednu veoma važnu činjenicu, da, ako je Cetinjska mitropolija bila autokefalna i ako je nasilno ukinuta, onda to ne važi za područje Boke Kotorske. Jer ovo područje nije pre I svetskog rata bilo u sastavu Cetinjske mitropolije već je bilo episkopija - znači puna crkva, u skladu sa pravoslavnom eklisiologijom, u sastavu rumunske Bukovinske mitropolije. I kao takva, ova episkopija se samoinicijativno bez ikakve veze sa Cetinjskom mitropolijom uključila u sastav SPC. Prema tome, Bokeškoj eparhiji nije niko ukinuo autokefalnost pošto je ona nije ni imala. Upravo iz tog razloga jedan od ciljeva "Srpskog foruma Boke" jeste i vraćanje Bokeške eparhije SPC i njeno odvajanje od Cetinjske mitropolije, ako se crkva u Crnoj Gori otcepi.

Zaplenjeni turski topovi, koji su do 1916. stajali na Cetinju: Austrijanci su ih odvezli i pretopili

Slična je priča i sa velikim delom Cetinjske eparhije iz vremena ujedinjenja crkve posle I svetskog rata. Ako je tačna tvrdnja zastupnika autokefalije da je srpski narod sasvim različit od crnogorskog i da je kralj Aleksandar nasilno, i protivno volji Crnogoraca, ukinuo njihovu autokefalnu crkvu zahvaljujući vojnoj sili, onda se to isto može reći i za identične postupke crnogorske vlasti prema velikim delovima crkve koji su takođe "nasilno" posle ratova "otrgnuti" od matične episkopije Raško-prizrenske, znači autentično srpske, i priključeni Cetinjskoj mitropoliji. Tako su do pred I balkanski rat 1912. godine, čitava Pljevlja, Bijelo Polje, Berane, Mojkovac, Rožaje, Plav, a to je ogroman deo sadašnje Crne Gore, bili u sastavu Episkopije iz Prizrena.

Kada je u tim regionima uspostavljena crnogorska vlast, i crkva je automatski postala deo crkve u

Crnoj Gori. Štaviše, i Pečka patrijaršija se, po logici crnogorskih autokefalaca, našla u "neprijateljskoj državi". Slična je situacija bila malo ranije, do 1878. godine, i sa uspostavljanjem nezavisne Crne Gore. Tada su se i Kolašin, i Podgorica, i Bar i Ulcinj nalazili pod crkvenom jurisdikcijom Prizrena, ali je posle priključenja Crnoj Gori promenjena i crkvena nadležnost. Međutim, sve te činjenice pobornici autokefalnosti ne uzimaju u obzir jer im ne idu u prilog.

Tvrđnja da temelji SPC nisu u Hristu nego u Svetom Savi

Sledeća bitna politička posledica delatnosti zastupnika otcepljenja crkve u Crnoj Gori je razvijanje neprijateljstva i razdora kod njihovih pristalica prema svetosavlju, Svetom Savi, a samim tim prema Srpskoj crkvi i narodu. Tako se npr. piše "temelji srpske crkve nijesu u Hristu nego u Svetom Savi", što je poseban dokaz u tome smislu. Jer, valjda je svakome, ko iole poznaje teme vezane za religiju, jasno da oni koji u svetu imaju vodeću ulogu u pravoslavlju, a to su vaseljenski i moskovski patrijarsi, prvi kao prvi među jednakima imajući u vidu sve pravoslavne patrijarhe, a drugi kao predvodnik najveće pravoslavne crkve u svetu, najbolje znaju šta je suština njihove vere. Oba ova velikodostojnika su svim svojim bićem pokazala da im je SPC apsolutno identična u dogmi. Samim tim se vidi koliko je optužba da je temelj SPC u Svetom Savi a ne u Hristu prvo smešna, a zatim i opasna, jer je očigledno plod želje da se SPC vredi a samim tim i oni koji su njeni vernici.

Posebno je značajno da se, u štampi koja podržava autokefalnost tj. samostalnost crkve, sasvim nekritički preuzimaju neki stavovi za koje se tvrdi da su došli iz kruga nekih drugih crkava tj. nepravoslavnih, kojima se, navodno, dovodi u pitanje hrišćanski karakter SPC. Pošto nema pravoslavnih teologa onda se za dokazivanje ovakvih teza uzimaju stavovi nepravoslavaca. Tako se, između ostalog, u jednom uvodniku kaže da je, prema tim mišljenjima, teološki sumnjiva ona hrišćanska crkva u kojoj episkopi lažu bez griže savesti itd. Na ovakav način se očigledno razvija netrpeljivost prema SPC, njenim sveštenicima ali i vernicima. To je uostalom kulminiralo u otvorenim napadima na pitropolitacetijskog Amfilohija Radovića koga nazivaju sotonom. Takva situacija je dovela do značajnih podela u Crnoj Gori što je imalo za posledicu i fizičke obračune zastupnika dveju opcija.

Autokefalija, unija, pa kroatizacija: zašto Vatikan ima interesa za otcepljenje crnogorske crkve

I na kraju, veoma važna posledica jeste pomaganje ostvarivanja uticaja rimokatoličkog prozelitizma i, u krajnjoj instanci, kroatizacije Crne Gore, što je odvajkada bio cilj, sa jedne strane Vatikana, a sa druge hrvatskog nacionalizma. Opšte je poznata istorijska činjenica da je prema najranijim izveštajima, a pre svega prema vizantijskom caru i piscu Konstantinu Porfirogenitu, sve stanovništvo Jadranskog primorja do reke Cetine uključujući i ostrva Hvar i Brač srpsko. Danas, tamo Srba iz toga perioda uopšte nema. Svi oni su se, zahvaljujući činjenici da su se milom ili silom opredelili za katoličku veru, kroatizovali.

Upravo iz tog razloga se na isti način želi kroatizovati i Crna Gora gde je proces kroatizacije dobro zahvatio obalu usled snažnog prisustva katoličke mletačke, a zatim i austrijske vlasti. Snažno svetosavlje i srpska svest ovog stanovništva bili su glavna prepreka Vatikanu u Crnoj Gori da oslabi SPC. Prema tome, svaki akt koji ide u prilog slabljenju svetosavlja i SPC barem posredno doprinosi jačanju rimokatoličkih prozelitskih mogućnosti. Stoga, Vatikan ima velike interese da pokret za autokefalijom raste, s ciljem da se najpre stvori autokefalna pravoslavna crkva u Crnoj Gori, a zatim da se ona prevede na uniju sa Vatikanom da bi se na kraju kroatizovala. To je uostalom bio put i kroz čitavu istoriju. Katoličko sveštenstvo smelo je da vrši nadzor nad pravoslavnim crkvama i manastirima

Za vreme vladavine Mlečana, pravoslavlje je na sve moguće načine davljeno. Kao što se sada nastoji oduzeti SPC jurisdikcija nad Crnom Gorom, tako se radilo i kroz istoriju. Čim su se srpski patrijarsi morali iseliti u Ugarsku, jurisdikcija nad vernicima u Boki oduzeta je i data na upravu onim pravoslavnim jerarsima kakav je filadelfijski sa sedištem u Veneciji, koga je kontrolisao dužd, a sa njim i Vatikan.

Delatnost pravoslavnih onemogućavana je na sve moguće načine. Tako se danas postojanje dva

oltara u pravoslavnim crkvama u Boki uzima pogrešno kao primer tolerancije, a to je u stvari bila najgora presija jer je narod bio silom primoran da prihvati rimokatolički oltar postepeno se navikavajući na katolicizam. Po blagoslovu pape katoličko sveštenstvo je smelo da:

1. vrši nadzor nad pravoslavnim crkvama i manastirima,
2. da traži od svakog pravoslavnog sveštenika da za svoju profesiju ima prethodno odobrenje od katoličkog biskupa,
3. i da sveštenik pravoslavne vere mora iskazati simbol vere zapadne crkve pred rimokatoličkim biskupom.

Sve je to uticalo na prelazak na uniju, zatim na rimokatolicizam, a onda je sledila kroatizacija.

Pritisci su bili tako veliki da su i episkopi pravoslavne crkve na njih pristajali. Tako je u prvoj polovini DŽIDŽ veka i bokeljsko-dalmatinski episkop Venedikt Kraljević podlegao pritisku i prešao na uniju sa Rimom, ali ga je verni narod oterao.

Najbolji dokaz kako je taj proces tekao izrekao je poznati sarajevski glumac, danas Hrvat, Josip Pejaković u intervjuu splitskoj Nedeljnoj Dalmaciji:

"To što je neki moj predak u Tivtu čuvajući glavu izmolio; "Sveta Marijo milosti puna, to ponavljao ko zna koliko puta, a kasnije prenio na cijelu porodicu, to što su Pejakovići prije 150 godina od pravoslavaca postali katolici, sa mnom nema nikakve veze".

Kako vidimo ovaj sada Hrvat i katolik jasno veli da su pre samo 150 godina njegovi bili pravoslavci. A šta su za Katoličku crkvu po nacionalnosti bili stanovnici Crnogorskog primorja i Crne Gore uopšte, najbolje se vidi iz naziva Barske nadbiskupije. Od DŽVI veka barski nadbiskup ima naslov "primas Serviae" tj. primasa Srbije, a što je papa Leon DŽIII 1902. godine izričito odobrio. Time se jasno vidi ko su za papu stanovnici Crne Gore i kako se ta zemlja zove.

Nekada je stanovništvo Jadranskog primorja, sve do reke Cetine, uključujući i ostrva, bilo srpsko. Taj narod se, zahvaljujući činjenici da su milom ili silom primali katoličanstvo, u velikoj meri kroatizovao. Kroatizovan je i deo Crnogorskog primorja, zahvaljujući prisustvu mletačke, a zatim austrijske vlasti. Glavna prepreka kroatizaciji Crne Gore bila je baš SPC. Vatikan i danas ima najviše razloga da podupire pokret za autokefaliju u Crnoj Gori. Autokefalija bila bi uvod u uniju, i najzad bi i Crna Gora bila kroatizovana. Tim redom stvari su se u istoriji uvek dešavale.

Crnogorci kao Crveni Hrvati

Da bi se dugo postojanje Katoličanstva na prostorima Crnogorskog primorja, ali i u unutrašnjosti zemlje još više osnažilo, lansirana je teza o Crnogorcima kao crvenim Hrvatima. Jedan od autora do tančina razrađene teze o crvenim Hrvatima jeste fratar Dominik Mandić. Zato se nastoji na sve moguće načine ova zemlja prisajediti Hrvatskoj. Tako se otvoreno štampaju geografske karte sa ucrtanom Bokom kao delom Hrvatske itd. Današnja . HDZ vlast u Hrvatskoj zato na sve moguće načine popularizuje i promovise sve ideje iz Crne Gore koje imaju prizvuk separatizma. Tako se u Zagrebu štampaju knjige i časopisi, brane doktorske disertacije, a ljudi koji se bave književnošću upisuju se u udruženje hrvatskih književnika. Tako su, npr., Jevrem Brković i mnogi drugi koji su glavni zagovornici otcepljenja Crne Gore od Jugoslavije upisani u leksikon "Društva hrvatskih književnika", a taj je leksikon finansirala hrvatska vlada. A Jevrem Brković sada čak i živi u Hrvatskoj. Sada se sasvim jasno vidi da se interesi zastupnika ideja o otcepljenoj Crnoj Gori sasvim uklapaju u ideje koje ima i Hrvatska.

Da bi stvari bile jasnije, valja istaći da nije sporno da zastupnici takve politike u Crnoj Gori imaju crnogorsku svest. Oni je imaju i ne žele da budu Hrvati, ali svojim akcijama doprinose slabljenju upravo crnogorskog identiteta, doduše nesvesno, jer dolivaju vodu na mlin rimokatoličkoj crkvi.

Oni čak idu dotle da žele da pokažu kako je katolicizam u osnovi prava vera Crnogoraca. A kao krunski dokaz za to koriste podatak da je još u DžII veku crkva zapadnog obreda bila dominantna u Crnoj Gori.

Ali šta to znači za nacionalni identitet, kada je poznato da je i Stefan Nemanja bio kršten po zapadnom obredu, jer je u Ribnici, delu današnje Podgorice gde je Nemanja rođen, taj obred bio dominantan.

Ili što je posebno važno, malo se potencira činjenica da je Nemanjin sin Vukan, kada se uz pomoć ugarskog kralja dokopao prestola 1202. godine, u Srbiji proglasio rimokatolicizam za državnu veru a papu za vrhovnog poglavara Srpske crkve. Valjda je to najsigurniji dokaz da čak i na našim prostorima vera i nacija u vreme utvrđivanja crkvene podele na zapadnu i istočnu nisu bile jedinstvene.

Činjenica je da je sa protokom vremena sve što je bilo rimokatoličko vremenom postalo i hrvatsko, uprkos tome, veoma dugo kod katolika čak u sadašnjem Hrvatskom primorju postojala isključivo srpska svest. Akademik Miroslav Pantić to posebno objašnjava na primeru Dubrovnika. "... kada se formiralo nacionalno osećanje u Dubrovniku - ono je bilo srpsko... Za dubrovačku književnost se može s pravom reći da je srpska, jer postoji srpski etnički osnov... ali se vremenom pokatoličio".

Upravo zato, sadašnja akcija u Crnoj Gori čiji je cilj razbijanje jedinstva pravoslavne crkve ide direktno na ruku rimokatoličkom prozelitizmu, a zatim kroatizaciji. Uostalom, to je bio put i Dubrovnika i ostalih primorskih katolika - Srba.

U Nikšiću, gde nema katolika, podignuta je katedrala

Ogromna većina današnjih katolika iz Crne Gore koji se izjašnjavaju kao Hrvati nije do skoro imala, tj. do duboko u prošli vek, hrvatsku nacionalnu svest. Svesna toga, katolička crkva ljubomorno čuva svoje biskupske stolice i priprema nove. Zato je u Nikšiću, gde uopšte nema katolika, podignuta katedralna crkva.

Za sam kraj teksta valja istaći sledeće. Zahtev za odvajanjem dela SPC u Crnoj Gori, na osnovu svega što je rečeno, jeste eminentno politički, a ne crkveni i pravoslavni. Zato on jeste predmet politikološke analize, kakav je ovaj tekst. Ta akcija koja istovremeno želi da se pokaže kao stropostotno crnogorska, u suštini vodi negiranju bilo kakve Crne Gore i crnogorstva, čega očigledno njeni protagonisti nisu svesni. Odvajanjem od SPC odvaja se od pravoslavlja uopšte, a samim tim i od tradicija vezanih za vladike iz kuće Petrovića. Što je posebno važno, njene posledice su indirektno u službi rimokatoličkog prozelitizma. Ali je, sa druge strane, važno istaći da je izbor nacije, isto kao i izbor verovoispovesti subjektivna stvar, i da svako ima pravo da se u tome domenu ponaša prema svome nahodanju i osećanju, uz vođenje računa samo o jednoj stvari - da to ne sme da onemogući isto toliki stepen slobode drugih.